Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba)

z dnia 22 maja 2014 r.*

Odwołanie — Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Rynek worków przemysłowych z plastiku — Możliwość przypisania spółce dominującej naruszenia popełnionego przez jej spółkę zależną — Obowiązek uzasadnienia

W sprawie C-36/12 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 24 stycznia 2012 r.,

Armando Álvarez SA, z siedzibą w Madrycie (Hiszpania), reprezentowana przez adwokatów M. Troncosa Ferrera, E. Garayara Gutiérreza oraz C. Ruixo Claramunt,

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną postępowania jest:

Komisja Europejska, reprezentowana przez F. Castillę Contreras oraz F. Castilla de la Torrego, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (szósta izba),

w składzie: A. Borg Barthet, prezes izby, E. Levits, i M. Berger (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,

sekretarz: L. Carrasco Marco, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 stycznia 2014 r.,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Armando Álvarez SA żąda w odwołaniu uchylenia wyroku Sądu Unii Europejskiej w sprawie ASPLA/Komisja, T-76/06, EU:T:2011:672, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”, w którym sąd ten oddalił jej skargę o częściowe stwierdzenie nieważności decyzji Komisji C(2005) 4634 wersja ostateczna

* Język postępowania: hiszpański.

z dnia 30 listopada 2005 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 [WE] (sprawa COMP/F/38.354 – Worki przemysłowe) (zwanej dalej „sporną decyzją"), a także uchylenie lub, tytułem ewentualnym, obniżenie kwoty grzywny nałożonej na nią w tej decyzji.

Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja

2 Wnosząca odwołanie jest spółką akcyjną prawa hiszpańskiego, która prowadzi różnego rodzaju działalność w sektorach wytwarzania pojemników metalowych, przemysłowych wyrobów stolarskich oraz sprzedaży drewna. Posiada ona szereg spółek zależnych, do których należy Plásticos Españoles SA (ASPLA) (zwana dalej „ASPLA"); w 2002 r. wnosząca odwołania posiadała jej 98,6% jej kapitału.

3 W listopadzie 2001 r. spółka British Polythene Industries poinformowała Komisję Wspólnot Europejskich o istnieniu kartelu w sektorze przemysłowych worków z plastiku (zwanego dalej „kartelem").

4 Komisja, po przeprowadzeniu kontroli w czerwcu 2002 r., wszczęła w dniu 29 kwietnia 2004 r. postępowanie administracyjne i sporządziła pismo w sprawie przedstawienia zarzutów zaadresowane do kilku spółek, wśród których w szczególności znajdowały się ASPLA i wnosząca odwołanie.

5 W dniu 30 listopada 2005 r. Komisja wydała sporną decyzję, której art. 1 ust. 1 lit. j) stanowi, że ASPLA i wnosząca odwołanie dopuściły się naruszenia art. 81 WE poprzez udział od dnia 8 marca 1991 r. do dnia 26 czerwca 2002 r. w serii porozumień i uzgodnionych praktyk w sektorze plastikowych worków przemysłowych w Belgii, Niemczech, Hiszpanii, Francji, Luksemburgu i Niderlandach, polegających na ustalaniu cen oraz ustanawianiu wspólnych modeli kalkulacji cen, podziale rynków, przyznawaniu kontyngentów sprzedaży, przydzielaniu klientów oraz ustawianiu transakcji i zamówień, uzgodnionym składaniu ofert w niektórych przetargach oraz wymianie indywidualnych informacji.

6 Z tego względu Komisja w art. 2 akapit pierwszy lit. h) spornej decyzji nałożyła na ASPLA i wnoszącą odwołanie grzywnę w wysokości 42 mln EUR, za zapłatę których te dwie spółki ponoszą odpowiedzialność solidarną.

Zaskarżony wyrok

7 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 24 lutego 2006 r. wnosząca odwołanie wystąpiła ze skargą przeciwko spornej decyzji. W skardze tej zażądała w istocie stwierdzenia nieważności tej decyzji w dotyczącym jej zakresie lub, tytułem ewentualnym, obniżenia kwoty nałożonej na nią przez Komisję grzywny.

8 Skargę swą oparła ona na tylko jednym zarzucie, dotyczącym błędu w ocenie okoliczności faktycznych i naruszenia zasady domniemania niewinności oraz zasady poszanowania prawa do obrony.

9 Sąd oddalił tę skargę w całości.

Żądania stron i postępowanie przed Trybunałem

10 Wnosząca odwołanie wnosi do Trybunału o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku i stwierdzenie nieważności spornej decyzji oraz

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

11 Komisja wnosi do Trybunału:

— oddalenie odwołania oraz

— obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.

12 Decyzją prezesa szóstej izby Trybunału z dnia 15 maja 2013 r. postępowanie w sprawie niniejszego odwołania zostało zwieszone do czasu, do kiedy nie zostaną zakończone postępowania w sprawach: Gascogne Sack Deutschland/Komisja, C-40/12 P, EU:C:2013:768; Kendrion/Komisja, C-50/12 P, EU:C:2013:771; Groupe Gascogne/Komisja, C-58/12 P, EU:C:2013:770. Postępowanie zostało wznowione po ogłoszeniu wyroków w tych sprawach w dniu 26 listopada 2013 r.

W przedmiocie odwołania

W przedmiocie zarzutu podniesionego tytułem żądania głównego

Argumentacja stron

13 Zdaniem wnoszącej odwołanie Sąd w zaskarżonym wyroku przypisał jej odpowiedzialność za stwierdzone naruszenie, opierając się na dwóch podstawach, które nie zostały zawarte w spornej decyzji. W pierwszej kolejności – w pkt 38 i 39 tego wyroku Sąd miał uznać, że przedstawiony przez Komisję materiał dowodowy świadczy o bezpośrednim uczestnictwie wnoszącej odwołanie w kartelu, co natomiast nie wynika z uzasadnienia spornej decyzji. W drugiej kolejności – w pkt 35 tego samego wyroku Sąd powołał się na domniemanie, zgodnie z którym wnosząca odwołanie, jako spółka dominująca posiadająca 100% kapitału swej spółki zależnej, czyli ASPLA, wywierała decydujący wpływ na zachowanie tej spółki zależnej, choć Komisja w spornej decyzji nie oparła się na tym domniemaniu.

14 Przyjmując błędnie te dwie podstawy, Sąd dopuścił się naruszenia prawa oraz naruszył prawo do obrony przysługujące wnoszącej odwołanie, efektem czego ta nie była w stanie bronić się przed twierdzeniami, które nie znalazły się w spornej decyzji.

15 Komisja twierdzi, że zarzut ten jest bezpodstawny. Wydając sporną decyzję, wyciągnęła ona wniosek o odpowiedzialności wnoszącej odwołanie opierając się na domniemaniu, zgodnie z którym wywierała ona jako spółka dominująca decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej. Jedynie tytułem uzupełnienia Komisja przedstawiła w tej decyzji poszlaki związane z rzeczywistym wywieraniem przez wnoszącą odwołanie takiego wpływu.

Ocena Trybunału

16 W tym względzie należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie Komisja w motywie 580 spornej decyzji w sposób wyraźny powołała się na domniemanie wywierania przez spółkę dominującą w sposób rzeczywisty decydującego wpływu na kontrolowaną przez nią w 100% spółkę zależną, zanim wskazała w motywie 584 tej decyzji, że to stanowisko zostanie uściślone oddzielnie dla każdego przedsiębiorstwa, którego dotyczy postępowanie (zob. wyrok Kendrion/Komisja, EU:C:2013:771, pkt 28).

17 W części uzasadnienia spornej decyzji poświęconej ASPLA i wnoszącej odwołanie Komisja w pierwszej kolejności przypomniała w motywie 669 tej decyzji, że wnosząca odwołanie posiada 98,6% kapitału ASPLA. W drugiej kolejności w motywie 671 tej samej decyzji wskazała ona, że należy uznać, iż wnosząca odwołanie była bardzo ściśle zaangażowania w operacyjny zarząd spółką ASPLA. Na poparcie tego twierdzenia w motywach 672–676 tej decyzji Komisja wskazała na dyskutowany na

etapie postępowania pisemnego materiał dowodowy dotyczący obecności najwyższej kadry kierowniczej wnoszącej odwołanie na co najmniej 22 spotkaniach uczestniczących w kartelu przedsiębiorstw, a także co najmniej pozornego przekazywania przez przedstawicieli ASPLA kierownictwu wnoszącej odwołanie sprawozdań z innych spotkań.

18 W tych okolicznościach Sąd nie dopuścił się naruszenia prawa stwierdzając w pkt 35 zaskarżonego wyroku, że opierając się na orzecznictwie dotyczącym przesłanek, na podstawie których można domniemywać, iż spółka dominująca wywiera decydujący wpływ na swą spółkę dominującą, Komisja miała prawo domniemywać, że wnosząca odwołanie wywierała, ze względu na fakt posiadania 98,6% udziału w kapitale ASPLA, decydujący wpływ na zachowanie tej spółki.

19 Ponadto wnosząca odwołanie nie może skutecznie twierdzić, że nie była ona w stanie skorzystać z przysługującego jej prawa do obrony wobec wykorzystania tego domniemania przez Komisję. Ze skargi wszczynającej postępowanie przed Sądem, a zwłaszcza z jej pkt 19 wynika bowiem, że uznała ona istnienie takiego domniemania, choć zakwestionowała jego zgodność z prawem na gruncie zasady domniemania niewinności. Podniesione przez nią w tym względzie argumenty zostały zresztą przeanalizowane w pkt 22–29 zaskarżonego wyroku i oddalone w jego pkt 30.

20 Słusznie również w pkt 36 i 37 zaskarżonego wyroku Sąd przeanalizował argumenty podniesione przez wnoszącą odwołanie celem obalenia domniemania sprawowania rzeczywistej kontroli, na którym oparła się Komisja, ze względu na istniejące pomiędzy wnoszącą odwołanie i jej spółką zależną powiązania kapitałowe. W ramach tej analizy Sąd wskazał podstawy, dla których żaden z tych argumentów nie mógł być jego zdaniem przyjęty.

21 Punkty 38 i 39 zaskarżonego wyroku stanowią część składową tego samego etapu przedstawionego przez Sąd rozumowania i ich treść należy oceniać uwzględniając ciąg logiczny tego rozumowania.

22 W pkt 38 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że obecność najwyższej kadry kierowniczej wnoszącej odwołanie na szeregu spotkań uczestniczących w kartelu przedsiębiorstw, a także fakt, iż wnosząca odwołanie była informowana o przebiegu innych spotkań w drodze przekazywanych jej przez przedstawicieli ASPLA sprawozdań, w wystarczającym stopniu świadczą o tym, że uczestniczyła ona w prowadzonych w ramach kartelu dyskusjach. W pkt 39 tego samego wyroku Sąd uznał za pozbawioną znaczenia okoliczność, iż przedstawiciele wnoszącej odwołanie nie mieli jej zdaniem pełnomocnictwa upoważniającego ich do uczestnictwa w kartelu.

23 Wbrew temu, co podnosi wnosząca odwołanie, oceny tej nie można uznać za dotyczącą przypisania jej nowej podstawy odpowiedzialności, tym razem tytułem bezpośredniego uczestnictwa w kartelu. Na tym etapie rozumowania Sąd ograniczył się do przeprowadzenia oceny znaczenia i wiarygodności argumentów powołanych przez wnoszącą odwołanie celem obalenia tego domniemania, a także dodatkowych przesłanek, na których oparła się Komisja, uznając, iż spółka ta wywierała dominujący wpływ na swoją spółkę dominującą. W ramach oceny przedstawionego mu materiału dowodowego Sąd mógł zgodnie z prawem podkreślić moc dowodową, jaką należy w jego przekonaniu przypisać przesłance związanej z pokrywaniem się składów organów zarządzających tych dwóch spółek, przy czym ocena ta w żaden sposób nie zmienia podstawy odpowiedzialności przypisanej wnoszącej odwołanie.

24 W tych okolicznościach wnosząca odwołanie nie może twierdzić, że nie mogła skorzystać z przysługującego jej prawa do obrony wobec przypisania jej nowej podstawy odpowiedzialności.

25 Z powyższych rozważań wynika, że zarzut podniesiony w odwołaniu w pierwszej kolejności należy oddalić.

W przedmiocie zarzutu podniesionego tytułem ewentualnym

Argumentacja stron

26 Wnosząca odwołanie podnosi, że naruszenie prawa, jakiego miał dopuścić się Sąd wydając rozstrzygnięcie na podstawie niepodniesionych przez strony sporu zarzutów, pociągnęło za sobą skutek w postaci nieprzeprowadzenia oceny twierdzeń, które rzeczywiście zostały podniesione w skardze wszczynającej postępowanie, efektem czego przedstawione w zaskarżonym wyroku rozumowanie jest dotknięte brakiem spójności i brakiem uzasadnienia.

27 Zdaniem wnoszącej odwołanie pomimo tego, że Komisja nie powołała się ze swej strony na jakiekolwiek domniemanie, zgodnie z którym spółka dominująca ponosi odpowiedzialność za zachowanie swej spółki zależnej, jedynym podniesionym przez tę instytucję dowodem wywierania przez nią decydującego wpływu na jej spółkę zależną była, poza posiadaniem udziałów w jej kapitale, częściowa tożsamość kadry kierowniczej zasiadającej w zarządach tych dwóch spółek. Przed Sądem wnosząca odwołanie podniosła, że ten dowód był niewystarczający i oparła się na innych podstawach, aby obalić domniemanie odpowiedzialności, która została jej przypisana w ramach kartelu. Sąd zaś nie przeprowadził żadnej oceny tych argumentów.

28 W opinii Komisji ten podniesiony tytułem ewentualnym zarzut jest bezzasadny.

Ocena Trybunału

29 Na wstępie należy stwierdzić, że podniesiony tytułem ewentualnym przez wnoszącą odwołanie zarzut opiera się na przesłance, zgodnie z którą Komisja nie miała podstaw, aby w spornej decyzji oprzeć się na domniemaniu wywierania przez spółkę dominującą dominującego wpływu na posiadaną przez nią w całości lub niemal w całości spółkę zależną. Jak wynika zaś z pkt 16–19 niniejszego wyroku, przesłanka ta jest błędna.

30 Ponadto z pkt 20–22 niniejszego wyroku wynika, że wbrew temu, co twierdzi wnosząca odwołanie, uzasadnienie zaskarżonego wyroku w zakresie dotyczącym analizy argumentów powołanych celem obalenia domniemania, zgodnie z którym wywierała ona decydujący wpływ na swoją spółkę zależną, nie jest w żaden sposób niespójne.

31 W zakresie, w jakim wnosząca odwołanie w podniesionym tytułem ewentualnym zarzucie twierdzi, że Sąd uchybił ciążącemu na nim obowiązkowi uzasadnienia, nie ustosunkowując się do wszystkich argumentów, jakie podniosła ona celem obalenia domniemania rzeczywistego wywierania decydującego wpływu, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału spoczywający na Sądzie na mocy art. 36 i art. 53 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej obowiązek uzasadnienia nie nakazuje Sądowi dostarczenia wyjaśnienia, które podejmuje w sposób wyczerpujący punkt po punkcie argumentację przedstawioną przez strony sporu (wyrok Groupe Gascogne/Komisja, EU:C:2013:770, pkt 37).

32 Sąd dokonał analizy związanej z tym argumentacji w pkt 36 i 37 zaskarżonego wyroku. Choć oddalenie przez Sąd niektórych z tych argumentów, takich jak te dotyczące charakteru prowadzonej przez obie spółki działalności przemysłowej, ich wartości gospodarczej, zatrudniania zewnętrznej kadry zarządzającej oraz hiszpańskiego prawa spółek zostało przezeń uzasadnione jedynie w skrótowy sposób, to jednak uzasadnienie to jest wystarczające, aby umożliwić wnoszącej odwołanie poznania podstaw, na których oparł się Sąd. Z tych punktów tego wyroku wynika bowiem, że Sąd rozstrzygnął, iż za pomocą tych elementów stanu faktycznego nie można było zakwestionować mocy dowodowej takich z kolei elementów stanu faktycznego jak rola, jaką odgrywała najwyższa kadra kierownicza wnoszącej odwołanie w funkcjonowaniu tych dwóch spółek, i skutków, jakie pociągał za sobą w praktyce w dużej mierze identyczny skład ich zarządów, za pomocą których to elementów Komisja

poparła przyjęte domniemanie, zgodnie z którym, ze względu na to, że wnosząca odwołanie posiadała niemal całość kapitału ASPLA, można w stosunku do niej domniemywać, iż wywierała ona decydujący wpływ na tę spółkę zależną.

33 W zakresie, w jakim wnosząca odwołanie zmierza do zakwestionowania dokonanej przez Sąd oceny przedstawionych mu okoliczności faktycznych i materiału dowodowego, wystarczy przypomnieć, że, z wyjątkiem przypadków braku poszanowania zasad dotyczących ciężaru dowodu i postępowania dowodowego, a także przeinaczenia dowodów, taka ocena nie stanowi kwestii prawnej podlegającej jako taka kontroli przeprowadzanej przez Trybunał w ramach odwołania (wyrok FLSmidth/Komisja, C-238/12 P, EU:C:2014:284, pkt 31 i przytoczone w nim orzecznictwo).

34 Z uwagi na powyższe rozważania podniesiony tytułem ewentualnym zarzut należy oddalić.

35 Ze względu na to, że żaden z dwóch zarzutów podniesionych przez wnoszącą odwołanie na jego poparcie nie może zostać uwzględniony, odwołanie to należy oddalić.

W przedmiocie kosztów

36 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem jeżeli odwołanie jest bezzasadne, Trybunał rozstrzyga o kosztach.

37 Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania, a wnosząca odwołanie przegrała sprawę, pokrywa ona, oprócz własnych kosztów, również koszty poniesione przez Komisję w ramach postępowania w sprawie niniejszego odwołania.

Z powyższych względów Trybunał (szósta izba) orzeka, co następuje:

1) Odwołanie zostaje oddalone.

2) Armando Álvarez SA zostaje obciążona kosztami niniejszego odwołania.

Podpisy